

ПРАВО НА ПРАЦЮ, ЗНАЄМО СВОЇ ПРАВА

У Конституції України третина статей присвячена питанню захисту прав і свобод людини і громадянина. Недаремно відомий український письменник Григорій Сковорода писав: «Сродна праця» є необхідною умовою у досягненні людиною щастя, реалізацією справді людського способу існування, праця не виступає засобом існування, а є найперша природна потреба і найвища насолода особистості». Слід наголосити, що праця — це основа життя і багатства суспільства, джерело внутрішнього зростання духовних якостей людини. Перед молодими людьми після закінчення університету постає питання, куди йти працювати, який сектор обрати: приватний чи державний. Незалежно від того, яку роботу Ви оберете, маєте знати і пам'ятати про свої права, щоб не залишитися винним Вашому роботодавцю та без заробітку.

У статті 43 Конституції України зазначається, що «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає, або на яку вільно погоджується». Державою створено умови для реалізації громадянами права на працю, а вже як скористатися даною можливістю, потрібно вирішувати самостійно. Також варто звернути увагу на Загальну декларацію прав людей: «Всі люди народжуються вільними та рівними у своїй гідності та правах». На жаль, наразі в Україні має місце таке ганебне явище, як використання найманої праці громадян без оформлення трудових відносин та одержання заробітної плати в конвертах.

Важливо розуміти, що право на працю означає не гарантування державою працевлаштування кожній особі, а забезпечення саме рівних можливостей для реалізації цього права. Відповідно до статті 24 Конституції України, «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Щодня в усьому світі мільйони людей різного віку, статі, гендерної ідентичності, віросповідання, професій тощо з різних причин зазнають дискримінації або стають жертвами злочинів на ґрунті ненависті. Стаття 26 Конституції України гарантує дотримання рівних прав іноземців із громадянами України: «Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України».

На сьогодні основною формою захисту від дискримінації у сфері праці є судовий захист. Особи, які вважають, що вони зазнали дискримінації у сфері праці, мають право звернутися до суду з заявою про відновлення порушених прав, відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

У статті 55 Конституції України говориться: «Права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб».

Не потрібно забувати про відпочинок, Фрідріх Ніцше свого часу писав: «Той, хто не може мати дві третини дня особисто для себе, повинен бути названий рабом». Відповідно до положень Основного Закону, «кожен, хто працює, має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки,

встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час. Максимальна тривалість робочого часу, мінімальна тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також інші умови здійснення цього права визначаються законом». Право на відпочинок мають усі фізичні особи незалежно від того, знаходяться вони у трудових правовідносинах чи ні. Людина може займатися будь-якою діяльністю: фізичною, розумовою на інших правових підставах або й без них. Інша справа, що, вступаючи у трудові правовідносини, людина погоджується на певні обмеження окремих із своїх природних прав, зокрема, права на відпочинок. Статус працівника об'єктивно обумовлює згоду такої особи витратити конкретну частину часу на виконання трудової функції (трудових обов'язків).

Важливо пам'ятати, що, погоджуючись на роботу без оформлення трудових відносин, громадянин автоматично та власноручно позбавляє себе можливості захисту з боку держави при реалізації свого права на працю та відпочинок, передбаченого Конституцією України.

Управління персоналу
Головного територіального
управління юстиції у місті Києві